

Агафонов А. О.

аспірант факультету менеджменту ОНП «Менеджмент»
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

Науковий керівник: **Полторак А. С.**

д-р наук, професор,
завідувач кафедри менеджменту, бізнесу та амністування
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв

МОНІТОРИНГ РИЗИКІВ У БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ УКРАЇНИ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ

У сучасних умовах фінансової нестабільності, зумовленої геополітичними викликами, воєнними ризиками, макроекономічними дисбалансами та посиленням регуляторних вимог, банківський сектор України функціонує в середовищі підвищеної невизначеності. За таких обставин особливої актуальності набуває моніторинг ризиків як ключовий елемент системи управління та забезпечення фінансової й інституційної стійкості банків. Ефективний моніторинг ризиків дає змогу своєчасно виявляти потенційні загрози, оцінювати їх динаміку та вплив на діяльність банківських установ, а також формувати обґрунтовані управлінські рішення з урахуванням змін внутрішнього та зовнішнього середовища. В умовах невизначеності зростає потреба у застосуванні сучасних аналітичних підходів, інтегрованих індикаторів та цифрових інструментів, що забезпечують підвищення адаптивності банківського сектору та його здатності протистояти кризовим явищам.

У роботі [1] досліджено вплив невизначеності на процеси управління ризиками в системі безпекоорієнтованого функціонування комерційних банків України та обґрунтовано необхідність адаптації традиційних моделей ризик-менеджменту до сучасних фінансових і геополітичних викликів з урахуванням стохастичної природи економічних процесів та поведінкових особливостей учасників ринку. Стаття О. Дорошенко О. та В. Марченко присвячена дослідженню ризиків, які впливають на діяльність банківської системи України в умовах невизначеності, зокрема під час дії воєнного стану. У роботі проаналізовано основні загрози для банківського сектору, включно з економічною рецесією, високою інфляцією та зниженням споживчої активності, оцінено вплив регуляторних заходів Національного банку України на стабільність фінансової системи, а також розглянуто механізми управління ризиками, що застосовуються українськими банками [2]. Кльоба Л., Кльоба В., Кльоба Р. зазначають, що українські банки все ще знаходяться на початку шляху до повноцінної бізнес-моделі, заснованої на принципах стійких фінансів, а також визначають основні види ESG-ризиків [3]. Ширяєва Л., Морозова І., Копилова О., Гончар К. здійснили порівняльний аналіз валютних ризиків банківської системи України до та під час воєнного стану [4].

Моніторинг ризиків у банківському секторі України в умовах невизначеності здійснюється як безперервний, багаторівневий управлінський процес, що поєднує ідентифікацію, оцінювання, контроль і прогнозування ризиків з урахуванням динамічних змін фінансового, економічного та геополітичного середовища. Він базується на систематичному аналізі фінансових показників банків, регуляторній звітності, макропруденційних індикаторах, результатах стрес-тестування та сценарного аналізу, а також на врахуванні нефінансових чинників, зокрема операційних, кібернетичних і репутаційних ризиків.

Важливу роль у цьому процесі відіграють вимоги та інструменти Національного банку України, внутрішні системи ризик-менеджменту банків і використання сучасних цифрових технологій обробки даних, що дає змогу своєчасно виявляти загрози, оцінювати рівень невизначеності та коригувати управлінські рішення з метою підтримання стійкості й надійності банківської системи.

Отже, моніторинг ризиків у банківському секторі України в умовах невизначеності виступає ключовим інструментом забезпечення фінансової стабільності, безперервності діяльності банків та їх здатності адаптуватися до динамічних змін зовнішнього середовища. Його ефективність визначається комплексністю підходу, поєднанням фінансових і нефінансових індикаторів, використанням стрес-тестування, сценарного аналізу та сучасних цифрових технологій, а також узгодженістю внутрішніх систем ризик-менеджменту з регуляторними вимогами Національного банку України. Системний і безперервний характер моніторингу дозволяє своєчасно ідентифікувати потенційні загрози, мінімізувати негативні наслідки кризових явищ і підвищити стійкість банківського сектору в умовах підвищеної невизначеності, що є передумовою його довгострокового розвитку та відновлення довіри до фінансової систем.

Список використаних джерел:

1. Poltorak A., Ahafonov A. Uncertainty as a Determinant of Risk in Security-Oriented Management of Ukrainian Commercial Banks. *Облік і фінанси*. 2025. №3(109). С. 139-148. DOI: [https://doi.org/10.33146/2518-1181-2025-3\(109\)-139-148](https://doi.org/10.33146/2518-1181-2025-3(109)-139-148).
2. Дорошенко О. С., Марченко В. М. Ризики для діяльності банків в умовах невизначеності. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2025. № 4. С. 11-18. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.16406472>.
3. Кльоба Л. Г., Кльоба В. А., Кльоба Р. А. Вплив ESG-ризиків на діяльність банків. *Інвестиції: практика та досвід*. 2025. № 5. С. 148-154. DOI: <https://doi.org/10.32702/2306-6814.2025.5.148>
4. Ширяєва Л. В., Морозова І. В., Копилова О. В., Гончар К. О. Порівняльний аналіз валютних ризиків банківської системи України до та під час воєнного стану. *Український економічний часопис*. 2023. Вип. 1. С. 52-58.